

Pamatprincipi Partnerības līguma rīcības programmu pasākumu ietekmes uz horizontālo principu „Ilgtspējīga attīstība” noteikšanai un uzraudzībai 2014.–2020. gada ES finanšu plānošanas periodā

Latvijas ilgtspējīgas un līdzsvarotas izaugsmes nodrošināšanai būtiska nozīme ir efektīvai dabas resursu apsaimniekošanai, zemas oglekļa dioksīda emisijas līmeņa ekonomikas attīstībai – klimata pārmaiņu samazināšanai, kā arī bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, pieaugot ekonomiskajām aktivitātēm.

Kā viens no horizontālajiem principiem, īstenojot Eiropas strukturālo un investīciju fondu¹ (turpmāk – ESI fondu) līdzfinansētus projektus, ir noteikts „Ilgtspējīga attīstība”. Horizontālais princips „Ilgtspējīga attīstība” (turpmāk – HP IA)² mērķtiecīgi tiek aplūkots kā **vides aizsardzība un klimata pārmaiņu samazināšanas veicināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām**. Dabas resursu saprātīga izmantošana un vides saglabāšana nākamajām paaudzēm ir priekšnoteikums valsts izaugsmei, t.i., tautsaimniecības un sociālie panākumi nevar būt iegūti uz dabas resursu pārmērīgas izmantošanas un vides kvalitātes pasliktināšanas rēķina.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (ES) Nr.1303/2013 (2013. gada 17. decembris) noteikti šādi **mērķi HP IA īstenošanai**:

- dabas resursu racionāla izmantošana, vides kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana,
- klimata pārmaiņu samazināšana un resursu efektīvāka izmantošana, attīstot oglekļa mazietilpīgu ekonomiku,
- vides un klimata pārmaiņu risku novēršana, profilakse un pārvaldība, t.sk. zaļās domāšanas veidošana.

Atbilstoši Partnerības līguma un darbības programmu nosacījumiem HP IA īstenošana paredzēta:

- veicot tiešus ieguldījumus vides aizsardzībā, t.sk. vides *acquis* ieviešanai;
- integrējot vides aizsardzības jautājumus īstenošanas nosacījumos – projektu vērtēšanas kritērijos, atbalstāmajās darbībās, attiecināmajās izmaksās.

¹ Kohēzijas fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu.

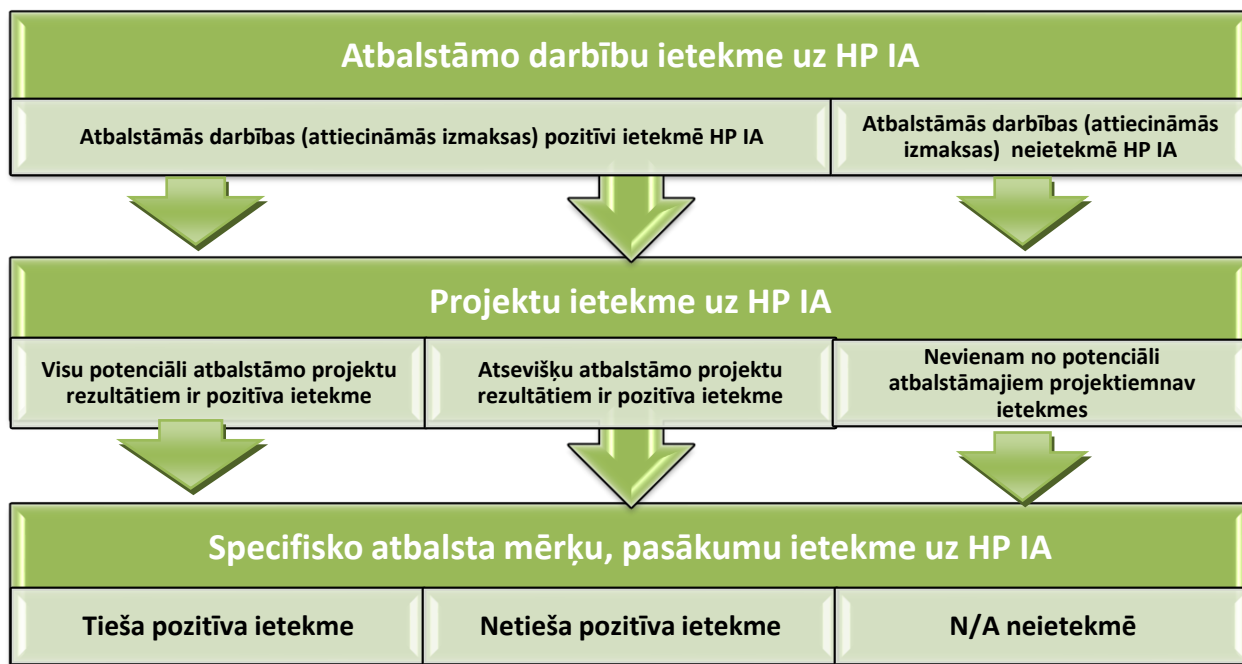
² EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) Nr.1303/2013 (2013. gada 17. decembris) ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006, 8. pants.

Pamatprincipi

1. HP IA tiek integrēts visa līmeņa politikas plānošanas un īstenošanas dokumentos, kas saistīti ar atbilstošo ESI fondu ieviešanu.
2. Atkarībā no specifisko atbalsta mērķu (turpmāk – SAM)/pasākumu specifikas tiek izdalītas šādas ietekmes:

3. Lai noteiktu SAM/pasākuma ietekmi uz HP IA, atbildīgās iestādes (Kohēzijas fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds) un Vadošā iestāde – Zemkopības ministrija (Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds) izvērtē, kādas darbības tiks atbalstītas to īstenošanas laikā un kā šīs darbības ietekmēs HP IA mērķu sasniegšanu.

Kritēriji darbību (projektu, SAM, pasākumu) ar pozitīvu ietekmi uz HP IA identificēšanai:

- vidē novadītā piesārņojuma emisiju mazināšana,
- SEG emisiju samazināšana,
- notekūdeņu apsaimniekošana,
- gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu aizsardzība un apsaimniekošana,
- bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ainavu aizsardzība,
- dabas un energoresursu racionāla izmantošana un pārvaldība,
- atkritumu apsaimniekošana, atkritumu rašanās novēršana,
- trokšņa un vibrācijas mazināšana (izņemot darba vietas aizsardzību),
- pētniecība un izglītība vides aizsardzībai,
- vides un klimata risku mazināšana, profilakse.

Nosakot SAM/pasākumu ietekmi uz HP IA, izvērtē, vai plānots atbalstīt:

- tikai tādus projektus, kur atbalstāmās darbības ir tieši saistītas ar HP IA ieviešanu – **tieša pozitīva ietekme**,
- projektus vai atsevišķas darbības, kas tieši saistīti ar HP IA ieviešanu, un projektus, kuriem būs netieša pozitīva ietekme vai nebūs ietekme uz HP IA ieviešanu – **netieša pozitīva ietekme**,
- projektus, kas nav saistīti ar HP IA ieviešanu, pieļaujot iespēju, ka atsevišķos gadījumos tiek atbalstīti pasākumi HP IA atbalstam – **nav ietekmes (N/A)**.

4. Izstrādājot Ministru kabineta noteikumus par SAM/pasākumu ar tiešu pozitīvu un netiešu pozitīvu ietekmi³ uz HP IA ieviešanu, izvērtē, vai tajos:

- piemērot zaļo publisko/zaļo iepirkumu (turpmāk – ZPI/ZI),
- kā atbalstāmās darbības iekļaut darbības vides kvalitātes saglabāšanai un negatīvās ietekmes uz vidi un klimata pārmaiņām samazināšanai,
- iekļaut projekta HP IA rādītājus atbilstoši pasākumu mērķiem u.c. HP IA rādītājus, ja tie ir attiecināmi konkrētajam projektam (projekta iesniegumā).

5. Atbilstoši SAM/pasākuma ietekmei uz HP IA plāno projektu iesniegumu atlases kritērijus:

- SAM/pasākumiem ar *tiešu pozitīvu ietekmi* projektu iesniegumu atlasei piemēro:
 - atbilstības kritēriju (vērtējums: „jā”, „nē”, „jā, ar nosacījumu”), kuru, neizpildot projekta iesniegumu noraida, un/vai
 - kvalitātes kritērijus, nosakot minimālo sliekšni nozares mērķu sasniegšanai un HP IA ieviešanai (vērtējumā piešķirami punkti),
- SAM/pasākumiem ar *netiešu pozitīvu ietekmi* projektu iesniegumu atlasei piemēro kvalitātes kritēriju, kas ir specifisks attiecībā uz HP IA īstenošanu, un kura izpildes gadījumā projekta iesniegumam piešķirami papildu punkti. Projekta iesniegumam nevar piešķirt papildu punktus, ja konkrētas prasības (nosacījumus) nosaka normatīvais regulējums;
- SAM/pasākumiem, kuriem *nav ietekmes*, projektu iesniegumu atlasei piemēro kvalitātes kritēriju izņēmuma gadījumos, ja attiecināmās izmaksas paredz darbības, kas saistītas ar HP IA ieviešanu, piemēram, ZPI/ZI.

Projektu iesniegumu atlases kritērijus atbildīgās iestādes (Kohēzijas fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds) un Vadošā iestāde (Zemkopības ministrija) (Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds) saskaņo ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju (turpmāk – VARAM) Uzraudzības komitejas ierosinātās procedūras ietvaros.

³ Izstrādājot Ministru kabineta noteikumus, par specifiskajiem atbalsta mērķiem/pasākumiem, kuriem nav ietekme uz HP IA ieviešanu, izvērtē iespēju tajos iekļaut ZPI/ZI izmaksas kā attiecināmas izmaksas. Paredzot ZPI/ZI izmaksas kā attiecināmas izmaksas Ministru kabineta noteikumos, nodrošina, ka tiek uzraudzīta atbilstošā HP IA iznākuma rādītāja sasniegšana.

6. HP IA īstenošanas uzraudzībai nosaka rādītājus tiem SAM/pasākumiem, kuriem noteikta tieša vai netieša pozitīva ietekme uz HP IA. Izvēlētos HP IA rādītājus saskaņo ar VARAM Ministru kabineta kārtības rullī noteiktajā kārtībā. HP IA rādītājus nosaka:
 - projektu līmenī,
 - SAM/pasākuma līmenī,
 - rīcības programmas līmenī (kopējie HP IA rādītāji: zaļais publiskais iepirkums, zaļās darba vietas, eko-inovācijas, apmācītie vides un klimata pārmaiņu jomā; specifiskie vides kvalitātes rādītāji, piemēram – SEG emisijas/emisiju piesaiste).
7. HP IA plānošanu un īstenošanas uzraudzību nodrošina vadošās iestādes, atbildīgās iestādes, starpniekinstitūcijas un VARAM savas kompetences ietvaros.
8. HP IA īstenošanas progresu atspoguļo:
 - DP īstenošanas stratēģiskajos ziņojumos sadaļā par HP IA īstenošanu,
 - Partnerības līguma progresa ziņojumā (plānošanas perioda vidus posma un noslēgumu ziņojumā),
 - programmu īstenošanas vides monitoringa ziņojumos.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas kompetence

- piedalās plānošanas dokumentu izstrādē par HP IA;
- sniedz metodisko atbalstu AI un SI, t.sk. izstrādā metodiku HP IA ietekmes identificēšanai un īstenošanas uzraudzībai:
 - darbību identificēšanai ar pozitīvu ietekmi uz HP IA,
 - projektu iesniegumu HP IA vērtēšanas kritēriju piemērošanai,
 - HP IA rādītāju piemērošanai,
 - SAM ietekmes uz HP IA noteikšanai,
 - projekta ietekmes uz HP IA noteikšanai;
- izstrādā kvantificējamu un savstarpēji salīdzināmu datu kopumu uzkrāšanai;
- sagatavo atzinumus par ESI fondu tiesību aktu projektiem, kas skar HP IA ieviešanu;
- sagatavo atzinumus par SAM/pasākumu novērtējumiem;
- sagatavo atzinumus par projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju projektiem, par vadlīniju un metodisko materiālu projektiem, par projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodikas projektiem u.c. dokumentiem, kas skar HP IA ieviešanu;
- sagatavo darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” stratēģiskā ziņojuma un Partnerības līguma progresa ziņojuma daļas par HP IA ieviešanu.

Zemkopības ministrijas kompetence

- nodrošina HP IA ievērošanu Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam un Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai 2014.–2020. gadam ietvaros,
- izstrādājot normatīvos aktus atbalsta pasākumu īstenošanai, sagatavo atbilstošus nosacījumus un rādītājus, lai novērtētu HP IA,
- atbilstoši izvirzītajiem HP IA nosacījumiem uzkrāj datus, izvērtē ietekmi, kā arī sniedz attiecīgo informāciju Partnerības līguma ietvaros sniegtā atbalsta ietekmes novērtēšanai.

HP IA plānošana un uzraudzība notiek:

- saskaņā ar Finanšu ministrijas (Vadošās iestādes) iniciatīvām,
- Uzraudzības komiteju procedūru ietvaros,
- Ministru kabineta kārtības rullī noteiktajā kārtībā.